EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 9.9.2024
COM(2024) 395 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

podle článku 278a celního kodexu Unie o pokroku v zavádění elektronických systémů podle celního kodexu v roce 2023

{SWD(2024) 214 final}

Obsah

1. ÚVOD 2

2. OBSAH ZPRÁVY 2

3. METODIKA PROJEKTŮ ZAVÁDĚNÍ ELEKTRONICKÝCH SYSTÉMŮ CELNÍHO KODEXU UNIE 3

4. CELKOVÝ PŘEHLED O POKROKU PŘI ZAVÁDĚNÍ ELEKTRONICKÝCH SYSTÉMŮ CELNÍHO KODEXU UNIE 4

4.1 Projekty dokončené před rokem 2023 4

4.2 Probíhající projekty 4

4.2.1 Transevropské projekty 5

4.2.2 Vnitrostátní projekty 8

4.3 Rizika zpoždění při provádění celního kodexu Unie v oblasti IT 10

4.4 Zmírňující opatření 13

4.5 Aktuální stav v zemích procesu rozšíření 15

5. SHRNUTÍ TÝKAJÍCÍ SE ŘÍZENÍ A ZÁVĚRY 15

1. ÚVOD

Toto je **pátá výroční zpráva o pokroku v zavádění zbývajících elektronických systémů v souladu s článkem 278a** celního kodexu Unie[1] o pokroku v zavádění elektronických systémů podle celního kodexu[2]. Tato zpráva se zabývá pokrokem dosaženým ve vývoji elektronických systémů a popisuje vývoj směřující k dosažení plně digitálního celního prostředí od doby, kdy celní kodex Unie vstoupil v platnost. Vychází proto z pracovního programu k celnímu kodexu Unie[3] vytvořeného v roce 2019, jenž je považován za základ zpráv o pokroku.

Celní kodex Unie vstoupil v platnost dne 1. května 2016 a v návaznosti na svou změnu z roku 2019[4] stanovil roky 2020, 2022 a 2025 jako lhůty pro postupné dokončování projektů transformace a zavádění

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie (Úř. věst. L 269, 10.10.2013, s. 1).

[2] Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě:
2019: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52019SC0434;
2020: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020SC0339;
2021: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021SC0382;
2022: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023SC0029.

[3] Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2019/2151 ze dne 13. prosince 2019, kterým se zavádí pracovní program pro vývoj elektronických systémů stanovených v celním kodexu Unie a jejich uvedení do provozu, Úř. věst. L 325, 16.12.2019, s. 168, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32019D2151.

[4] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/632 ze dne 17. dubna 2019, kterým se mění nařízení (EU) č. 952/2013 za účelem prodloužení přechodného používání jiných způsobů než metod elektronického zpracování dat stanovených v celním kodexu Unie (Úř. věst. L 111, 25.4.2019, s. 54).

IT systémů. Stávající systémy využívající elektronickou či listinnou formu dokumentace lze pro dokončení celních formalit využívat až do uvedení do provozu nových nebo aktualizovaných elektronických systémů, jejichž zavedení celní kodex Unie předpokládá (tzv. přechodná opatření). Tento právní nástroj slouží k řízení a podpoře postupného a složitého trojrozměrného procesu přechodu k plně digitálnímu celnímu prostředí, přičemž zohledňuje vzájemnou závislost mezi systémy.

Je třeba uvést, že v průběhu přípravy této zprávy byl pracovní program k celnímu kodexu Unie z roku 2019 revidován, mimo jiné na základě podkladů o pokroku obdržených od členských států v rámci přípravy této zprávy. Nový pracovní program k celnímu kodexu Unie je nástroj, který má členské státy nasměrovat ke společné a proveditelné realizaci probíhajících projektů, přičemž ponechává větší flexibilitu pro dodržení konečných lhůt, ale přesto vyvíjí nezbytný tlak na úplné provedení pracovního programu k celnímu kodexu Unie do 31. prosince 2025. Z tohoto důvodu zpráva zaujímá přístup zaměřený na budoucí vývoj, pokud jde o připravenost na lhůty v novém pracovním programu k celnímu kodexu Unie[5], který Komise přijala 15. prosince 2023.

2. OBSAH ZPRÁVY

Projekty uvedené v pracovním programu k celnímu kodexu Unie lze rozdělit do tří kategorií systémů:

i) **ústřední transevropské systémy**, které má vyvinout nebo aktualizovat Komise (což často vyžaduje i vývoj či aktualizaci vnitrostátních systémů ze strany členských států);
ii) **decentralizované transevropské systémy**, které musí vyvinout či aktualizovat Komise, jejichž významnou součástí je však vnitrostátní složka, již musí zavést členské státy, a
iii) **vnitrostátní systémy**, které mají vyvinout nebo aktualizovat výlučně členské státy.

Tato zpráva analyzuje hmatatelný pokrok, kterého bylo dosaženo u všech těchto typů systémů, a nastiňuje rozsah a plánování každého projektu (oddíl 3). Upozorňuje také na potenciální zpoždění, jež byla eventuálně zjištěna, a rovněž poukazuje na plánovaná zmírňující opatření (oddíl 4). Celkové posouzení pokroku při provádění pracovního programu k celnímu kodexu Unie shrnuje závěr této zprávy (oddíl 5).

Podrobnosti o harmonogramu a stavu jednotlivých projektů jsou uvedeny v pracovním dokumentu útvarů Komise[6], který bude zveřejněn společně s touto zprávou. Zpráva a pracovní dokument útvarů Komise jsou sestaveny na základě informací získaných z **následujících zdrojů:**

1) Z vnitrostátních plánů, které jsou členské státy povinny předkládat dvakrát ročně (v lednu a červnu).

2) Z dotazníkového šetření rozeslaného členským státům a vlastním útvarům Komise za účelem zjištění skutečného pokroku v plnění plánů.

Získaná data jsou jak kvantitativní ve formě splněných či nesplněných lhůt a milníků, tak kvalitativní v podobě podrobného popisu odhadované složitosti projektů, nevyřešených problémů, očekávaných rizik, zpoždění a důvodů těchto zpoždění i plánovaných a/nebo přijatých zmírňujících opatření.

V letošním roce byly členské státy rovněž požádány, aby poskytly informace o zkušenostech získaných během vývoje projektů a o případných dalších potřebách podpory.

3) Z dvoustranných setkání na vysoké úrovni mezi ředitelstvími pro IT v oblasti cel členských států a Generálním ředitelstvím pro daně a celní unii (GŘ TAXUD).

Výsledky šetření poskytly Komisi jasný přehled o stavu jednotlivých systémů. Komise však usoudila, že je důležité především shromažďovat aktuální poznatky, aby členské státy získaly úplný a přesný přehled o stavu každého z projektů celního kodexu Unie, aby porozuměly problémům, s nimiž se potýkají, a aby mohly předkládat náměty na zlepšení problematických situací.

4) Z výstupů z transevropských koordinačních a monitorovacích programů.

---

[5] Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2023/2879 ze dne 15. prosince 2023, kterým se zavádí pracovní program pro vývoj elektronických systémů stanovených v celním kodexu Unie a jejich uvedení do provozu, Úř. věst. L_202302879, 22.12.2023, s. 1, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302879.

[6] Pracovní dokument útvarů Komise připojený ke zprávě Komise Evropskému parlamentu a Radě podle článku 278a celního kodexu Unie o pokroku ve vývoji elektronických systémů podle kodexu, SWD(2024) XX final.

Tato zpráva obsahuje rovněž analýzu založenou na podrobnějších informacích hlášených členskými státy v rámci koordinačních programů zavedených od roku 2020 pro transevropské systémy.

3. METODIKA PROJEKTŮ ZAVÁDĚNÍ ELEKTRONICKÝCH SYSTÉMŮ CELNÍHO KODEXU UNIE

V závislosti na architektuře systému, na níž se členské státy a Komise u každého ze systémů dohodly, je definováno **rozdělení rolí**, pokud jde o **odpovědnost** za vývoj, uvedení do provozu, provoz a údržbu. To je stanoveno v prováděcím nařízení o technických postupech pro elektronické systémy, které popisuje, z jakých složek by se tyto systémy měly skládat a jaká je jejich povaha – jsou vnitrostátní (vyvinuté na vnitrostátní úrovni) nebo společné (vyvinuté na úrovni EU).

Společné složky jsou v souladu s článkem 103 prováděcího nařízení o technických postupech pro elektronické systémy vyvíjeny, testovány, uváděny do provozu a spravovány Komisí a mohou být testovány členskými státy. **Vnitrostátní složky** jsou vyvíjeny, testovány, uváděny do provozu a spravovány členskými státy. Členské státy zajistí **interoperabilitu** vnitrostátních složek se společnými složkami. Komise v úzké spolupráci s členskými státy navrhuje a udržuje **společné specifikace pro decentralizované systémy**. Členské státy vyvíjejí, provozují a udržují **rozhraní** s cílem zajistit funkčnost decentralizovaných systémů, která je nezbytná pro výměnu informací s hospodářskými subjekty a jinými osobami prostřednictvím vnitrostátních složek a rozhraní a s ostatními členskými státy prostřednictvím společných složek.

Od roku 2022 byla dále optimalizována **metodika projektů** pro vývoj systémů. Na straně Komise byly modelování obchodního procesu, modelování dat a technické specifikace vypracovávány spíše souběžně a od počátku se na jejich přípravě významně podíleli odborníci z právní, obchodní a IT oblasti. Tuto metodu osvědčených postupů převzala také většina členských států. Kromě toho dochází k vývoji směrem k zavádění pružnějších metodik vývoje elektronických systémů celního kodexu Unie umožňujících postupné vylepšování funkčnosti prostřednictvím rychlejších a lépe spravovaných softwarových verzí. Komise přizpůsobila svůj přístup a dokumentaci k transevropským systémům tak, aby tuto pružnost umožnila a podpořila členské státy v urychlení pokroku. To se odráží i v novém pracovním programu k celnímu kodexu Unie.

Členské státy a Komise se nadále pravidelně scházely v rámci koordinační skupiny členských států pro elektronické celnictví, aby definovaly a odsouhlasily projektové dokumenty pro jednotlivé transevropské systémy. Koordinační skupina členských států pro elektronické celnictví je rovněž fórem, které řídí a koordinuje činnosti mezi členskými státy a Komisí. Komise navíc systematicky využívá konzultací s obchodní komunitou prostřednictvím kontaktní skupiny pro obchod. Členské státy mají povinnost udržovat přímé kontakty se svými hospodářskými subjekty ohledně vnitrostátních plánů a dokumentace pro obchodníky. Jakmile bude systém připraven, bude velmi důležité, aby členské státy zajistily bezproblémový přechod stávajících systémů na aktualizované verze. To je nezbytné, aby se zabránilo jakémukoli dopadu na obchod a celní operace.

4. CELKOVÝ PŘEHLED O POKROKU PŘI ZAVÁDĚNÍ ELEKTRONICKÝCH SYSTÉMŮ CELNÍHO KODEXU UNIE

Pracovní program k celnímu kodexu Unie zahrnuje sedmnáct projektů zaměřených na zavedení požadovaných elektronických systémů, z toho čtrnáct transevropských projektů, za které odpovídá Komise a členské státy, a tři systémy, které spadají do výlučné odpovědnosti členských států.

4.1 Projekty dokončené před rokem 2023

Komise oznamuje, že bylo úspěšně zavedeno těchto **devět nových systémů nebo jejich aktualizací**:

- Systém registrovaných vývozců podle kodexu – *REX* (nový): uveden do provozu v roce 2017.
- Rozhodování celních orgánů podle kodexu – *CDS* (nový): uveden do provozu v roce 2017.
- Přímý přístup hospodářských subjektů k evropským informačním systémům podle kodexu – *UUM&DS* (jednotná správa uživatelů a digitální podpis) (nový): uveden do provozu v roce 2017.

- Systém registrace a identifikace hospodářských subjektů 2 podle kodexu – *EORI2* (aktualizace): uveden do provozu v roce 2018.
- Surveillance 3 podle kodexu – *SURV3* (aktualizace): uveden do provozu v roce 2018.
- Závazné informace o sazebním zařazení zboží podle kodexu – *ZISZ* (aktualizace): uveden do provozu v roce 2019.
- Systém oprávněných hospodářských subjektů podle kodexu – *AEO* (aktualizace): uveden do provozu v roce 2019.
- Systém informačních listů pro zvláštní režimy podle kodexu – *INF* (nový): uveden do provozu v roce 2020.
- Systém kontroly při dovozu 2 podle kodexu – verze 1 – *ICS2 – verze 1* (aktualizace): uveden do provozu v roce 2021.

4.2 Probíhající projekty

Cílem této zprávy je poukázat na úspěchy a problémy, které se vyskytly při realizaci probíhajících projektů v roce 2023.

V oddíle 4.2.1 je uveden přehled **šesti transevropských projektů**, jejichž zavedení je naplánováno na období 2023–2025. Čtyři z těchto projektů měly rámec pro uvedení do provozu končící v roce 2023, jak bylo stanoveno v pracovním programu k celnímu kodexu Unie z roku 2019, ale protože některé členské státy hlásily potíže, byl pracovní program k celnímu kodexu Unie v roce 2023 revidován.

V oddíle 4.2.2 je popsáno provádění **tří vnitrostátních projektů**, konkrétně *oznámení o příjezdu, oznámení o předložení* zboží a *dočasné uskladnění, zvláštní režimy* a *vnitrostátní systémy dovozu*. Tyto projekty měly být podle původního plánu uvedeny do provozu do 31. prosince 2022, jak je stanoveno v celním kodexu Unie. Vzhledem k tomu, že nebylo možné tuto lhůtu dodržet, a jak již bylo uvedeno ve výročních zprávách o pokroku podle celního kodexu Unie, požádalo několik členských států o odchylku podle čl. 6 odst. 4 celního kodexu Unie. Dne 1. února 2023 přijala Komise prováděcí rozhodnutí, kterými se některým členským státům povolují odchylky a prodlužuje se lhůta do 31. prosince 2023.

4.2.1 Transevropské projekty

Transevropské projekty mají určitou strukturu, která může zahrnovat kombinaci ústředních a vnitrostátních prvků a více fází. Jak je uvedeno v čl. 278 odst. 3 celního kodexu Unie, musí být dokončeny nejpozději do 31. prosince 2025. Stručný popis a průběh jednotlivých projektů je uveden níže.

1) **Řízení záruk podle kodexu** – GUM (nový): má za cíl zajistit přidělování a řízení různých druhů záruk v celé EU a v reálném čase a zaměřuje se na rychlejší zpracování, sledovatelnost a monitorování záruk mezi celními úřady.

   Pokrok: V roce 2023 byly zpřístupněny obchodní pokyny, modul elektronického učení a školení v oblasti IT. Nízké riziko bylo spojeno s včasným provedením *složky 1 systému GUM*, která má být centrálně provedena do 11. března 2024.

   Pokud jde o *složku 2 systému GUM*, očekává se, že členské státy vytvoří provozní spojení s ústřední složkou v období od března 2024 do června 2025. Členské státy uváděly převážně nízkou úroveň rizika včasného provedení projektu. Do druhého čtvrtletí roku 2023 sedm členských států oznámilo, že zavedení jejich vnitrostátní složky bylo dokončeno, zatímco v ostatních členských státech práce pokračují. Při dosahování tohoto milníku se očekávají dvě zpoždění.

2) **Systém kontroly při dovozu 2 podle kodexu** – *ICS2* (aktualizace): má za cíl posílit bezpečnost a zabezpečení dodavatelského řetězce zlepšením kvality údajů, jejich vyplňování, dostupnosti a sdílení předběžných informací o nákladu.

   Pokrok: *Verze 2 systému ICS2* rozšiřuje oblast působnosti systému na veškerý náklad (včetně expresních a poštovních zásilek) vstupující do EU leteckou dopravou.

Ústřední *verze 2 systému ICS2* byla Komisí uvedena do provozu 1. března 2023 v souladu se zákonnou lhůtou.

Pokud jde o připravenost členských států na jejich podíl na uvádění do provozu, dvanáct členských států uvedlo *verzi 2 systému ICS2* do provozu do 1. března 2023. Dalším dvanácti členským státům byly povoleny odchylky prodlužující lhůtu pro uvedení do provozu do 30. června 2023[7] z důvodu vysokého rizika zpoždění. Do konce roku 2023 mělo verzi 2 v provozu 26 členských států. Zbývající členský stát se má připojit v první polovině roku 2024.

Obchodníci přecházeli na novou verzi postupně až do října 2023, nicméně do konce roku přechod stále neuskutečnilo přibližně 40 leteckých dopravců. Za soulad hospodářských subjektů se systémem ICS2 odpovídají členské státy. Komise sleduje postupné zavádění systému hospodářskými subjekty společně s členskými státy a příslušnými obchodními sdruženími. Komise připomínala členským státům, aby i přijímaly veškerá nezbytná opatření (včetně případného ukládání sankcí) proti hospodářským subjektům, které nadále neplní povinnosti.

Vývoj *verze 3 systému ICS2* byl zahájen podle plánu. Většina členských států uvedla, že riziko projektu je nízké a projekt probíhá podle plánu úplného zavedení systému do data stanoveného v pracovním programu k celnímu kodexu Unie.

3) **Důkaz o statusu Unie podle kodexu** – *PoUS* (nový): jeho cílem je uchovávat, řídit a vyhledávat veškeré důkazy k prokázání, že hospodářské subjekty u svého zboží uvádějí unijní status. Vzhledem k provázanosti s celním manifestem a evropským prostředím jednotného námořního portálu bude projekt dokončen ve dvou různých fázích, aby se minimalizovala rizika a nesrovnalosti.

Pokrok: *Fáze 1 systému PoUS* by měla být uvedena do provozu k 1. březnu 2024 s nízkým rizikem zpoždění.

Pokud jde o *fázi 2 systému PoUS*, Komise dokončila technické specifikace ve 2. čtvrtletí 2023 a dokončení činností souvisejících s testováním shody je naplánováno na 3. čtvrtletí 2025. Komise dodržuje harmonogram včasného dokončení projektu. Je však třeba poznamenat, že s ohledem na rozdílná data zavedení celního manifestu *fáze 2 systému PoUS* (2. června 2025) a zavedení evropského prostředí jednotného námořního portálu (15. srpna 2025) usiluje nový pracovní program k celnímu kodexu Unie o jejich sladění. V důsledku toho bylo v novém pracovním programu k celnímu kodexu Unie datum zavedení přeloženo na 15. srpna 2025[8]. U projektu bylo zjištěno střední riziko vzhledem k problémům s pokrokem při zavádění evropského prostředí jednotného námořního portálu.

4) **Centralizované celní řízení pro dovoz podle kodexu** – *CCI* (nový): má za cíl umožnit hospodářským subjektům propouštění zboží do celního režimu podáváním celního prohlášení pro zboží, které je předloženo v jiném členském státě, v místě svého usazení. CCI bude na základě nových *vnitrostátních dovozních systémů* automatizovat centralizované celní řízení na evropské úrovni.

Pokrok: Pokud jde o *fázi 1 systému CCI*, Komise postupuje podle harmonogramu a probíhá testování shody s členskými státy. Projektu byla přiřazena střední až vysoká úroveň rizika kvůli závislosti na připravenosti členských států na modernizaci vnitrostátních systémů dovozu (NIS), která je předpokladem pro zavedení CCI.

Vzhledem k nahlášeným zpožděním při zavádění *fáze 1 systému CCI* po 1. prosinci 2023 Komise zavádí nový iterativní přístup, který upřednostňuje standardní celní prohlášení a

[7] Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2023/438 ze dne 24. února 2023, kterým se povoluje odchylka požadovaná některými členskými státy podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, pokud jde o použití jiných prostředků než metod elektronického zpracování dat pro výměnu a uchovávání informací pro verzi 2 systému kontroly při dovozu 2 (Úř. věst. L 63, 28.2.2023, s. 56).

[8] Datum bylo odpovídajícím způsobem aktualizováno v revizi pracovního programu k celnímu kodexu Unie pro rok 2023.

svobodu volby typu zprávy, a zároveň prodlužuje lhůtu pro zavedení *fáze 1 systému CCI*[9], přičemž konečné zavedení by mělo být provedeno do 1. července 2024, což je zohledněno v novém pracovním programu k celnímu kodexu Unie.

Pokud jde o *fázi 2 systému CCI*, Komise dokončila technické specifikace v roce 2022, tedy v dostatečném předstihu před začátkem časového rámce pro zavedení, který je naplánován na říjen 2023 až 2. červen 2025.

Co se týče posouzení míry úplnosti celého systému CCI, většina členských států uvedla, že vývoj postupuje a s včasným dokončením projektu ve stanovené lhůtě pro *fázi 2 systému CCI* je spojena střední míra rizika.

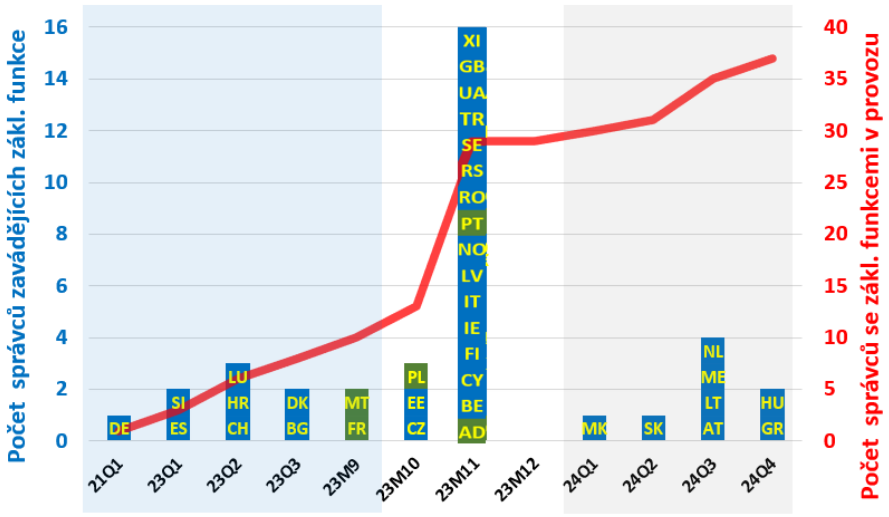
Některé členské státy vyjádřily záměr zavést *fázi 1 systému CCI* a *fázi 2 systému CCI* společně.

5) **Nový informatizovaný tranzitní systém podle kodexu** – *NCTS* (aktualizace): má za cíl uvést do souladu stávající systém Unie a společný tranzitní systém s právními ustanoveními nového celního kodexu Unie, včetně nových požadavků na údaje dle kodexu, jakož i rozhraní s ostatními systémy.

Pokrok: Obecně lze říci, že v rámci *fáze 5 systému NCTS* bylo dosaženo významného pokroku. Projektu však bylo přiřazeno vysoké riziko, protože řada členských států nebyla schopna dodržet lhůtu pro zavedení 1. prosince 2023. Proto byl dohodnut nový přístup, který se promítl do nového pracovního programu k celnímu kodexu Unie. To znamená, že *fázi 5 systému NCTS* lze provést ve dvou krocích: základní funkce do 1. prosince 2023, přičemž kontinuita provozu bude sladěna s celním kodexem Unie, a vedlejší funkce do 2. prosince 2024.

Jak je znázorněno v grafu 1, tři členské státy zahájily provoz do února 2023, zatímco čtyři další tak učinily do září 2023. Všechny členské státy kromě šesti se zavázaly, že budou mít základní funkce v provozu do 1. prosince 2023, a většina z nich potvrdila, že budou plně funkční, a to jak pro základní, tak pro vedlejší funkce, do 1. prosince 2024.

NCTS–f. 5 Zahájení provozu základních funkcí (17. 9. 2023)

[9] Přístup představený v roce 2023 v souvislosti s revizí pracovního programu k celnímu kodexu Unie a víceletého strategického plánu pro celní elektronické systémy (MASP-C). Předpokládá se, že konec časového rámce pro zavádění *fáze 1 systému CCI* poběží do konce 2. čtvrtletí 2024, přičemž konečný termín zavedení je 1. 7. 2024.

Graf 1 – Uvedení vnitrostátních správ fáze 5 systému NCTS do provozu

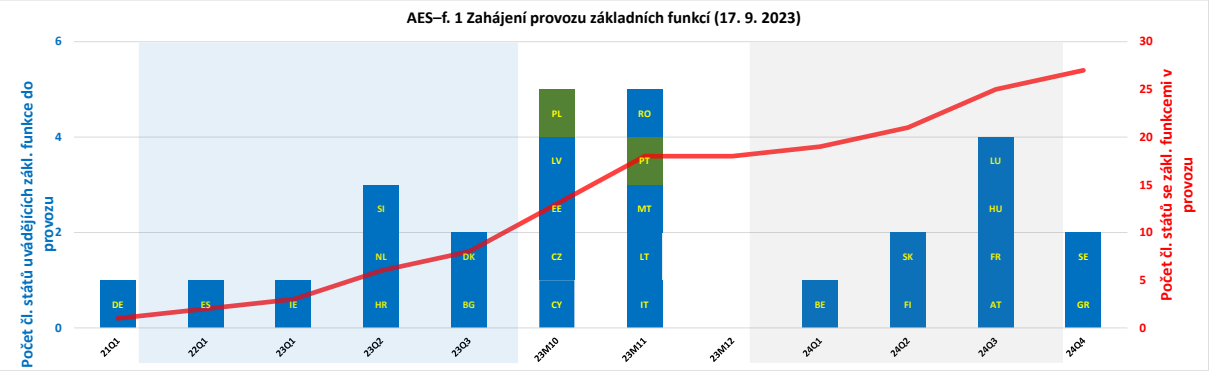
Časový plán *fáze 6 systému NCTS* je v pracovním programu k celnímu kodexu Unie synchronizován s časovým plánem *verze 3 systému ICS2*[10] a nový časový rámec pro zavedení stanoví jasnou lhůtu pro *fázi 5 systému NCTS*. Tyto změny by měly řešit riziko zpoždění a umožnit členským státům a obchodníkům stanovit si strategii a opatření tak, aby byli připraveni k novým datům. Riziko spojené s tímto projektem s ohledem na jeho dokončení do 1. září 2025 je proto sníženo na nízké.

6) **Automatizovaný systém vývozu podle kodexu** – AES (aktualizace) má za cíl provádět požadavky celního kodexu Unie na vývoz a výstup zboží.

Pokrok: Pokud jde o systém AES, členské státy hlásily při zavádění svých vnitrostátních aplikací systému vývozu v roce 2023 významný pokrok. Jelikož však řada členských států nemohla dodržet lhůtu pro zavedení 1. prosince 2023, což vedlo k revizi plánu v pracovním programu k celnímu kodexu Unie, je projektu přiřazeno vysoké riziko. Systém AES lze zavést ve třech krocích: nejprve základní funkce (1. prosince 2023), poté rozhraní se systémem pro výměnu údajů (únor 2024) a nakonec vedlejší funkce (2. prosince 2024).

Tyto změny by měly řešit riziko zpoždění a umožnit členským státům a obchodníkům stanovit si strategii pro dodržení nových lhůt, protože pokud by se tak nestalo, představovalo by to střední až vysoké riziko pro včasné provedení do konce roku 2024.

Graf 2 ukazuje, že osm členských států zahájilo mezinárodní provoz v rámci systému AES do září 2023. Dalších osm členských států společně s Komisí v současné době realizuje své plány zavádění, aby zajistily jejich včasné uvedení do provozu. Většina členských států potvrdila svůj závazek uvést do provozu základní funkce do 1. prosince 2023 a základní i vedlejší funkce do 2. prosince 2024.

Graf 2 – Uvedení vnitrostátních správ AES do provozu

Stav zbývajících transevropských projektů **lze shrnout** tak, že Komise je i nadále na dobré cestě ke splnění zákonných lhůt dohodnutých v souvislosti s celním kodexem Unie a pracovním programem k celnímu kodexu Unie. Pokud jde o zavádění vnitrostátních složek těchto transevropských systémů v členských státech, byla zjištěna závažná rizika zpoždění, zejména u *fáze 1 systému CCI,* systému *AES* a *fáze 5 systému NCTS*, která však byla částečně vyřešena v rámci nového pracovního programu k celnímu kodexu Unie (viz oddíl 4.3).

[10] Jak se předpokládá v novém pracovním programu k celnímu kodexu Unie, *fáze 5 systému NCTS* bude plně uvedena do provozu do 21. února 2025. Období přechodu z *fáze 5 systému NCTS* na *fázi 6 systému NCTS* se předpokládá mezi 1. 3. 2025 a 1. 9. 2025, tedy ve stejném období, kdy dojde k přechodu z *verze 2 systému ICS2* na *verzi 3 systému ICS2*, což umožní synchronizaci obou systémů.

4.2.2 Vnitrostátní projekty

Členské státy měly v souladu s čl. 278 odst. 2 celního kodexu Unie dokončit aktualizaci svých **tří plně vnitrostátních projektů** [11] do 31. prosince 2022. 22 členských států však tuto lhůtu nemohlo dodržet a na základě jejich žádosti jim byla povolena odchylka prodlužující lhůtu pro uvedení do provozu do 31. prosince 2023[12].

Pokrok při provádění jednotlivých národních projektů je uveden níže a znázorněn na obrázku 3:

1) **Oznámení o příjezdu, oznámení o předložení zboží a dočasné uskladnění podle kodexu** (*AN, PN a TS*) – (aktualizace): má za cíl automatizovat vnitrostátní vstupní procesy.

   Pokrok: V předchozích výročních zprávách o pokroku podle celního kodexu Unie bylo včasné zavedení vnitrostátních systémů označeno za ohrožené. Jak je znázorněno na obrázku, většina členských států dokončila jejich zavedení do konce roku 2023. Podrobnější informace naleznete v oddíle 3.1.2 pracovního dokumentu útvarů Komise přiloženého k této zprávě.

2) **Vnitrostátní systémy pro dovoz podle kodexu** – *NIS* (aktualizace): mají za cíl provést veškeré požadavky na zpracování a údaje, které se podle celního kodexu Unie týkají dovozu.

   Pokrok: Několik členských států hlásilo rizika pro včasné provedení projektu od roku 2022, což vedlo k povolení odchylek. Do konce roku 2023 zavedlo vnitrostátní systém dovozu devatenáct členských států. Několik členských států požaduje další aktualizaci, aby mohl být projekt zcela dokončen; ostatní nejsou připraveny na jeho provedení do konce roku 2023 (lhůta pro odchylku). Podrobnější informace naleznete v oddíle 3.2.2 pracovního dokumentu útvarů Komise přiloženého k této zprávě.

3) **Zvláštní režimy podle kodexu** – *SP* (aktualizace): mají za cíl harmonizaci zvláštních režimů (režim uskladňování v celním skladu, konečné užití, dočasný dovoz a režimy aktivního/pasivního zušlechťovacího styku).

   Pokrok: S ohledem na vzájemnou provázanost s *vnitrostátními systémy dovozu* dokončilo zvláštní režimy pro dovoz (*SP IMP*) do konce roku 2023 21 členských států. Podrobnější informace naleznete v oddílech 3.3.2 a 3.4.2. pracovního dokumentu útvarů Komise přiloženého k této zprávě.

	AN	PN	TS	NIS	SP IMP
Lhůta v pracovním	31. 12. 2022 s prodloužením do 31. 12. 2023 (1)			31. 12. 2022	

[11] Tento harmonogram nezahrnuje vývozní složku vnitrostátního systému pro zvláštní režimy, jejíž činnosti a plány jsou propojeny s automatizovaným systémem vývozu (AES).

[12] Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2023/235 ze dne 1. února 2023, kterým se povoluje odchylka požadovaná některými členskými státy podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, pokud jde o použití jiných způsobů výměny a uchovávání informací než metod elektronického zpracování dat pro účely oznámení příjezdu námořního plavidla nebo letadla (Úř. věst. L 32, 3.2.2023, s. 220).
Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2023/234 ze dne 1. února 2023, kterým se povoluje odchylka požadovaná některými členskými státy podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, pokud jde o použití jiných způsobů výměny a uchovávání informací než metod elektronického zpracování dat pro účely oznámení o předložení zboží týkajícího se zboží vstupujícího na celní území Unie (Úř. věst. L 32, 3.2.2023, s. 217).
Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2023/236 ze dne 1. února 2023, kterým se povoluje odchylka požadovaná některými členskými státy podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, pokud jde o použití jiných způsobů výměny a uchovávání informací než metod elektronického zpracování dat pro účely prohlášení pro dočasné uskladnění zboží, které není zbožím Unie, předloženého celním orgánům (Úř. věst. L 32, 3.2.2023, s. 223).
Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2023/237 ze dne 1. února 2023, kterým se povoluje odchylka požadovaná některými členskými státy pro použití jiných způsobů pro výměnu a uchovávání informací týkajících se celního prohlášení pro zboží vstupující na celní území Unie podle článků 158, 162, 163, 166, 167, 170 až 174, 201, 240, 250, 254 a 256 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, kterým se stanoví celní kodex Unie, než metod elektronického zpracování dat (Úř. věst. L 32, 3.2.2023, s. 226).

programu k celnímu kodexu Unie				s prodloužením do 31. 12. 2023 (2)	
AT	Není relevantní	21. 6. 2023	Nesděleno	Nesděleno	3. 2. 2025
BE	30. 6. 2023	5. 7. 2023	29. 11. 2023	6. 12. 2023	6. 12. 2023
BG	1. 3. 2023	23. 10. 2023	23. 10. 2023	23. 10. 2023	23. 10. 2023
CY	7. 11. 2023	7. 11. 2023	7. 11. 2023	7. 11. 2023	7. 11. 2023
CZ	1. 3. 2023	1. 3. 2023	31. 12. 2023	1. 12. 2024	1. 12. 2024
DE	1. 3. 2023	6. 3. 2021	6. 3. 2021	6. 3. 2021	6. 3. 2021
DK	31. 10. 2023	31. 10. 2023	15. 10. 2024	15. 10. 2024	15. 10. 2024
EE	1. 10. 2023	1. 10. 2023	1. 10. 2023	1. 7. 2021	1. 7. 2021
ES	Není relevantní	1. 3. 2024	1. 3. 2024	30. 9. 2023	30. 9. 2022
FI	31. 3. 2023	31. 3. 2021	31. 12. 2022	31. 12. 2019	30. 12. 2022
FR	1. 7. 2023	6. 3. 2024	6. 3. 2024	31. 12. 2024	30. 9. 2023
GR	31. 12. 2024	31. 12. 2024	31. 12. 2024	31. 12. 2022	31. 12. 2024
HR	1. 7. 2023	1. 3. 2023	1. 12. 2022	1. 1. 2023	1. 1. 2023
HU	31. 12. 2023	31. 12. 2023	31. 12. 2023	12. 10. 2023	12. 10. 2023
IE	Není relevantní	23. 11. 2020	23. 11. 2020	24. 6. 2024	23. 11. 2020
IT	13. 12. 2022	13. 12. 2022	13. 12. 2022	1. 7. 2021	1. 7. 2021
LT	1. 3. 2023	28. 2. 2023	31. 10. 2023	31. 12. 2023	31. 12. 2023
LU	1. 3. 2023	10. 1. 2023	10. 1. 2023	2. 5. 2023	2. 5. 2023
LV	24. 9. 2017	24. 9. 2017	24. 9. 2017	3. 6. 2018	3. 6. 2018
MT	1. 6. 2024	1. 6. 2024	1. 6. 2024	1. 2. 2025	1. 2. 2025
NL	1. 7. 2023	1. 12. 2023	1. 12. 2023	1. 4. 2022	1. 4. 2022
PL	1. 12. 2023	31. 12. 2023	31. 12. 2023	31. 12. 2023	1. 7. 2021
PT	28. 10. 2024	28. 10. 2024	28. 10. 2024	28. 10. 2024	28. 10. 2024
RO	1. 10. 2023	1. 10. 2023	1. 10. 2023	1. 10. 2023	31. 12. 2023
SE	1. 3. 2023	27. 9. 2023	1. 10. 2024	15. 3. 2022	20. 6. 2023
SI	1. 3. 2023	1. 3. 2023	30. 11. 2023	1. 1. 2022	1. 1. 2022
SK	1. 3. 2023	1. 10. 2023	2. 6. 2025	1. 1. 2025	11. 6. 2016

Vysvětlivky:	
	V souladu s pracovním programem k celnímu kodexu Unie další aktualizace do 1. července 2024 a/nebo povolená odchylka
	Po uplynutí lhůty stanovené v pracovním programu k celnímu kodexu Unie a/nebo povolené odchylky
	Neoznámeno

1) Do 31. 12. 2023 pro členské státy, kterým byla povolena odchylka.
2) Do 31. 12. 2023 pro členské státy, kterým byla povolena odchylka, nebo do 1. 7. 2024, pokud se použije čl. 2 odst. 4a nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/2446, což je například případ Bulharska, Irska a Polska.

Obrázek 3 – Plán zavedení vnitrostátních vstupních systémů / systémů dovozu

Lze shrnout, že členské státy právě dokončují aktualizaci svých tří plně vnitrostátních projektů. Ačkoli většina členských států předpokládá, že své systémy zavede do konce roku 2023, což je v souladu s lhůtou pro povolení odchylky, značný počet členských států stále hlásí další zpoždění, většinou v případě systémů dočasného uskladnění a vnitrostátních systémů dovozu, což má za následek, že zavádění bude probíhat i po roce 2023 a ovlivní další oblasti.

Zpoždění při zavádění vnitrostátních vstupních systémů (oznámení o příjezdu / oznámení o předložení zboží / dočasné uskladnění) narušují komplexní cyklus systému ICS2 a podpůrné procesy, ovlivňují dodavatelské řetězce a zvyšují náklady hospodářských subjektů na zavádění dočasných řešení.

Zpoždění aktualizace vnitrostátních systémů dovozu má rovněž negativní dopad na hospodářské subjekty, neboť odkládá využívání všech funkcí při dovozu a zjednodušení formalit, které by hospodářské subjekty mohly využít, jako je například zápis do záznamů deklaranta. Kromě toho je to důležitý předpoklad pro zavedení elektronického systému souvisejícího se systémem CCI.

Podrobnější informace o zpožděních jsou uvedeny v oddíle 3.2 pracovního dokumentu útvarů Komise.

4.3 Rizika zpoždění při provádění celního kodexu Unie v oblasti IT

V této zprávě se rozlišuje pokrok dosažený na straně Komise od pokroku dosaženého členskými státy. Činnost **Komise** probíhá **podle plánu** a nebyla zjištěna žádná zpoždění nad rámec zákonné lhůty ani žádná rizika, která by mohla vést ke zpoždění při zavádění. Zpoždění členských států mají dopad na pokrok v zavádění transevropských systémů, jako jsou *ICS2, CCI, NCTS* a *AES*, jako celku, což má zase dopad na činnosti v rámci působnosti Komise. To vede k většímu objemu investičních prostředků vynaložených na činnosti související s testováním shody a koordinační a podpůrné činnosti v rámci transevropských projektů. Navíc to také vede k poskytování další pomoci v rámci alternativních vnitrostátních systémů vývoje a zavádění a jejich monitorování a k nutnosti udržovat během přechodných období ústřední složky po delší dobu.

Většina **členských států postupně pokračuje** v provádění činností, které spadají do jejich odpovědnosti, i když některé z nich postupují pomaleji, než původně plánovaly. V důsledku toho byla u některých vnitrostátních i transevropských projektů **hlášena zpoždění oproti zákonným lhůtám nebo lhůtám stanoveným na základě odchylky**.

Členské státy uvedly několik důvodů, kterými zdůvodňují zpoždění, z nichž většina se opakuje, což vede ke zpoždění ve vývoji jejich systémů. Patří mezi ně nedostatek finančních a lidských zdrojů, konkurenční priority a dopad ruské invaze na Ukrajinu na celní správu. Kromě toho členské státy rovněž uváděly neschopnost vnitrostátních infrastruktur IT vyhovět technickým potřebám projektů, problémy s kapacitou dodavatelů a jejich závislost na dalších zúčastněných stranách, přechod a testování prováděné hospodářskými subjekty, zpoždění výběrových řízení na zadávání částí prací externím dodavatelům nebo jejich neúspěšný průběh, zatěžující postupy při zadávání veřejných zakázek, problémy se správou a složité systémové integrace projektů celního kodexu Unie.

Přestože Komise včas předložila funkční a technické specifikace pro transevropské systémy v rámci pracovního programu k celnímu kodexu Unie, stále existuje několik členských států, v nichž nebyla uzavřena nabídková řízení nebo v nichž přetrvávají významné problémy ve vnitrostátním procesu zadávání veřejných zakázek, což má dopad na včasné zavádění systémů.

Uskutečnila se dvoustranná setkání mezi členskými státy a Komisí, na nichž se projednávaly a řešily problémy a byl zdůrazněn význam upřednostnění projektů celního kodexu Unie. Komise v tomto ohledu rovněž poskytla poradenství ohledně možných následných kroků a opatření. 22 **členských států předložilo Komisi formální žádosti o povolení odchylky** podle čl. 6 odst. 4 celního kodexu Unie týkající se zpoždění jejich **vnitrostátních projektů** oproti zákonným lhůtám. Komise žádosti a v nich uvedená odůvodnění přezkoumala s ohledem na konkrétní okolnosti a **vydala prováděcí rozhodnutí**, jimž členským státům, které o to požádaly, **povolila odchylky**. Odchylky pro *oznámení o příjezdu*, *oznámení o předložení zboží*, *dočasné uskladnění*, *vnitrostátní systém dovozu* a *složku 2 zvláštních režimů* prodloužily lhůtu do 31. prosince 2023[13], zatímco odchylka pro *verzi 2 systému ICS2* prodloužila lhůtu do 30. června 2023.

Přehled odchylek povolených členským státům je uveden níže:

- V případě provádění ***oznámení o příjezdu*** byla povolena odchylka těmto členským státům: Rakousku, Belgii, Bulharsku, Kypru, Česku, Dánsku, Estonsku, Španělsku, Francii, Řecku,

[13] Pro jiné druhy dopravy, než je doprava letecká, platí odchylky pro *oznámení o příjezdu*, *oznámení o předložení zboží* a *dočasné uskladnění* do 29. února 2024.

Maďarsku, Chorvatsku, Lucembursku, Maltě, Nizozemsku, Polsku, Portugalsku, Rumunsku, Švédsku, Slovinsku a Slovensku. Zároveň Bulharsko, Kypr, Německo, Estonsko, Španělsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Maďarsko, Litva, Lucembursko, Nizozemsko, Švédsko a Slovinsko oznámily, že využijí systém oznámení o příjezdu začleněný do *verze 2 systému ICS2* (plánované zavedení 1. března 2023 nebo 30. června 2023 pro členské státy, kterým byla povolena odchylka). Německo a Irsko označily položku *oznámení o příjezdu* za nerelevantní.

- V případě provádění ***oznámení o předložení zboží*** byla povolena odchylka těmto členským státům: Rakousku, Belgii, Kypru, Česku, Dánsku, Estonsku, Španělsku, Francii, Řecku, Maďarsku, Chorvatsku, Lucembursku, Maltě, Nizozemsku, Polsku, Portugalsku, Rumunsku, Švédsku, Slovinsku a Slovensku.
- V případě provádění ***dočasného uskladnění*** byla povolena odchylka těmto členským státům: Rakousku, Belgii, Kypru, Česku, Dánsku, Estonsku, Španělsku, Francii, Řecku, Maďarsku, Chorvatsku, Litvě, Lucembursku, Maltě, Nizozemsku, Polsku, Portugalsku, Rumunsku, Švédsku, Slovinsku a Slovensku. Řecko navíc oznámilo potřebu prodloužení platnosti odchylky.
- V případě provádění ***aktualizace vnitrostátních systémů pro dovoz*** byla povolena odchylka těmto členským státům: Rakousku, Bulharsku, Kypru, Česku, Dánsku, Španělsku, Francii, Řecku, Maďarsku, Litvě, Lucembursku, Maltě, Nizozemsku, Portugalsku, Rumunsku a Švédsku. Tato zpoždění budou mít dopad na transevropský projekt centralizovaného celního řízení pro dovoz a *složku 2 zvláštních režimů*, které se řídí stejným harmonogramem jako aktualizace *vnitrostátních systémů pro dovoz*. Kromě toho Řecko a Slovensko oznámily potřebu prodloužení platnosti odchylky.
- V případě provádění ***složky 2 zvláštních režimů*** byla povolena odchylka těmto členským státům: Rakousku, Bulharsku, Kypru, Česku, Dánsku, Španělsku, Francii, Řecku, Maďarsku, Litvě, Lucembursku, Maltě, Nizozemsku, Portugalsku, Rumunsku a Švédsku.
- V případě provádění ***verze 2 systému ICS2*** byla povolena odchylka těmto členským státům: Rakousku, Belgii, Dánsku, Estonsku, Francii, Řecku, Chorvatsku, Lucembursku, Nizozemsku, Polsku, Rumunsku a Švédsku. Řecko a Rumunsko předložily formální žádost o následnou odchylku. Kromě toho Řecko a Rumunsko oznámily potřebu prodloužení platnosti odchylky. Rumunsko bude mít na konci roku 2023 se zavedením této verze stále problémy.

Na základě informací obdržených od členských států lze konstatovat, že 71 % z celkového počtu prodloužení lhůt do roku 2023 povolených v rámci odchylek bylo splněno. Zbývajících 29 % států se při zavádění stále potýká s problémy.

Jak je uvedeno v přiloženém pracovním dokumentu útvarů Komise, **několik členských států informovalo Komisi o zpoždění transevropských projektů:**

- V případě provádění ***složky 1 zvláštních režimů*** uvedly následující členské státy pozdější plánované datum uvedení do provozu, než je lhůta uvedená v pracovním programu k celnímu kodexu Unie: Finsko, Francie, Řecko, Maďarsko, Lucembursko, Malta, Portugalsko, Švédsko a Slovensko. Podrobnější informace naleznete v oddíle 3.3 pracovního dokumentu útvarů Komise přiloženého k této zprávě.
- V případě provádění ***verze 3 systému ICS2*** následující členské státy oznámily pozdější data zavedení, než je lhůta stanovená v pracovním programu k celnímu kodexu Unie[14]: Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Malta, Portugalsko a Slovensko. Podrobnější informace naleznete v oddíle 4.2 pracovního dokumentu útvarů Komise přiloženého k této zprávě.

[14] V revizi pracovního programu k celnímu kodexu Unie pro rok 2023 se předpokládá, že všechny členské státy zavedou úplnou *verzi 3 systému ICS2* do 3. 6. 2024. Zavedení *verze 3 systému ICS2* je plánováno ve třech krocích: krok 1 se týká námořních a vnitrozemských vodních dopravců (s časovým rámcem pro zavedení začínajícím 3. 6. 2024 a končícím 4. 12. 2024); krok 2 se týká subjektů vystavujících dílčí konosament v námořní dopravě a dopravě po vnitrozemských vodních cestách (s časovým rámcem pro zavedení začínajícím 4. 12. 2024 a končícím 1. 4. 2025) a krok 3 se týká silničních a železničních dopravců (s časovým rámcem pro zavedení začínajícím 1. 4. 2025 a končícím 1. 9. 2025).

- V případě provádění ***fáze 1 systému CCI*** uvedly následující členské státy pozdější plánované datum uvedení do provozu, než je lhůta uvedená v pracovním programu k celnímu kodexu Unie[15]: Belgie, Česko, Německo, Dánsko, Španělsko, Finsko, Chorvatsko, Maďarsko, Irsko, Litva, Lucembursko, Lotyšsko, Malta, Nizozemsko, Portugalsko, Slovinsko a Slovensko. V případě provádění ***fáze 2 systému CCI*** uvedly Belgie, Německo, Estonsko, Španělsko, Finsko, Řecko a Nizozemsko pozdější plánované datum uvedení do provozu, než je lhůta uvedená v pracovním programu k celnímu kodexu Unie. Podrobnější informace naleznete v oddílech 3.6 a 4.4 pracovního dokumentu útvarů Komise přiloženého k této zprávě.
- V případě provádění ***fáze 5 systému NCTS*** oznámily Rakousko, Španělsko, Finsko, Řecko, Maďarsko, Irsko, Litva, Lotyšsko, Malta, Nizozemsko, Portugalsko, Švédsko a Slovensko zpoždění oproti lhůtě pro uvedení do provozu stanovené v pracovním programu k celnímu kodexu Unie[16]. Podrobnější informace naleznete v oddíle 3.7 pracovního dokumentu útvarů Komise přiloženého k této zprávě.
- V případě provádění ***složky 1 systému AES*** uvedly Rakousko, Belgie, Finsko, Francie, Řecko, Maďarsko, Lucembursko, Malta, Portugalsko, Švédsko a Slovensko pozdější plánované datum uvedení do provozu, než je lhůta uvedená v pracovním programu k celnímu kodexu Unie[17]. Podrobnější informace naleznete v oddíle 3.8 dokumentu přiloženého k této zprávě.
- V případě provádění ***složky 2 systému GUM*** uvedly následující členské státy pozdější plánované datum uvedení do provozu, než je lhůta uvedená v pracovním programu k celnímu kodexu Unie[18]: Belgie, Německo, Dánsko, Řecko a Chorvatsko. Podrobnější informace naleznete v oddíle 4.1 pracovního dokumentu útvarů Komise připojeného k této zprávě.

Komise situaci u výše uvedených projektů velmi pečlivě analyzuje a sleduje a přijímá opatření ke zvýšení své podpory – viz oddíl 4.4 níže).

Závěrem lze říci, že většina členských států se snaží realizovat **vnitrostátní projekty** v nových lhůtách stanovených na základě odchylek. Některé členské státy však stále hlásily zpoždění přesahující lhůty stanovené v odchylce. Tato zpoždění mohou mít navíc negativní dopad na realizaci vnitrostátních složek transevropských systémů s datem realizace v roce 2023, protože další úsilí je zhuštěno do kratšího časového rámce. Co se týče realizace **vnitrostátních složek transevropských systémů**, některé členské státy hlásily zpoždění u některých projektů.

4.4 Zmírňující opatření

Většina členských států dosáhla ve vývoji transevropských systémů značného pokroku a několik z nich usilovalo o uvedení svých systémů do provozu do konce roku 2023 v souladu s původními lhůtami a povolenými odchylkami. Některé státy se však potýkají se zpožděním a své plány na uvedení do provozu posouvají na konec časového rámce pro zavedení nebo po jeho uplynutí. Komise vyzvala k důslednému dodržování vnitrostátních projektových plánů, aby k uvedení do provozu došlo včas.

Členské státy nastínily různá zmírňující opatření zaměřená na řešení (možných) zpoždění a zajištění dodržení zákonných lhůt. K těmto opatřením patří přidělení dodatečných zdrojů, zavedení pružných metodik, rozdělení projektů na etapy a reorganizace vztahů s dodavateli s cílem zvýšit efektivitu a posílit spolupráci. Další členské státy plánují posílení organizačních struktur, zefektivnění procesů a

[15] V revizi pracovního programu k celnímu kodexu Unie pro rok 2023 se předpokládá konec časového rámce pro zavedení dne 1. 7. 2024.

[16] V revizi pracovního programu k celnímu kodexu Unie pro rok 2023 se předpokládá konec časového rámce pro uvedení do provozu základních funkcí systému dne 1. 12. 2023 a zbývajících funkcí dne 2. 12. 2024. Do 2. 12. 2024 by měli všechny členské státy a obchodníci používat *fázi 5 systému NCTS.* Ukončení přechodu se předpokládá k 21. 1. 2025.

[17] V revizi pracovního programu k celnímu kodexu Unie pro rok 2023 se předpokládá konec časového rámce pro uvedení do provozu základních funkcí systému dne 1. 12. 2023, vývoj harmonizovaného rozhraní se systémem EMCS dne 13. 2. 2024 a zbývajících funkcí dne 2. 12. 2024. Do 2. 12. 2024 by měli všechny členské státy a obchodníci používat systém AES. Ukončení přechodu se předpokládá k 11. 2. 2025.

[18] V revizi pracovního programu k celnímu kodexu Unie pro rok 2023 se v případě *složky 1 systému GUM* předpokládá datum uvedení do provozu 11. 3. 2024 a v případě *složky 2 systému GUM* mají začátek časového rámce pro uvedení do provozu určit členské státy, přičemž nejbližší možné datum uvedení do provozu je 11. 3. 2024.

zdokonalení plánování s cílem zlepšit řízení projektů a rozhodování. Tato opatření byla uvedena jak u vnitrostátních, tak u transevropských projektů.

Vzhledem ke zpožděním na straně členských států **Komise zvyšuje svou podporu členským státům prostřednictvím několika opatření**.

Za prvé, Komise **posílila dohled nad programem celního kodexu Unie v oblasti IT a jeho monitorování** zvýšením četnosti zpráv o pokroku a pořádáním dvoustranných setkání na úrovni ředitelů s každým členským státem. Provádění pracovního programu k celnímu kodexu Unie se neustále řešilo na misích generálního ředitele a na plenárních zasedáních s generálními řediteli členských států (v rámci skupiny pro celní politiku). Členské státy byly vyzvány, aby přijaly zmírňující opatření a do 31. října 2023 předložily žádosti o financování v rámci Nástroje pro technickou podporu na podporu rozvoje celních informačních systémů.

Ke sledování pokroku, hlavních milníků projektu a identifikaci zpoždění již v rané fázi Komise i nadále používala přehled víceletého strategického plánu pro celní elektronické systémy (MASP-C) na základě revize MASP-C z roku 2019 a pracovní program k celnímu kodexu Unie pro rok 2019. Tento přehled je čtvrtletně předkládán členským státům v rámci koordinační skupiny členských států pro elektronické celnictví a obchodní komunitě v rámci kontaktní skupiny pro obchod. Kromě toho se pracovní program k celnímu kodexu Unie i víceletý strategický plán pro celní elektronické systémy souběžně reviduje v souladu se strategickými cíli.

Kromě toho, jak je uvedeno v pracovním programu k celnímu kodexu Unie a revizi MASP-C z roku 2019, Komise stanoví konkrétní průběžné milníky, aby zajistila hladké zavádění decentralizovaných transevropských systémů a předešla dodatečným nákladům.

Za druhé, Komise **posílila svou pomoc členským státům v oblasti transevropských systémů** tím, že uplatňuje agilní a iterativní přístup k vývoji a zavádění elektronických systémů celního kodexu Unie. Tato metoda, jejíž součástí je vývoj prototypů, rychlé řešení problémů a vyvážená pracovní zátěž jak pro Komisi, tak pro členské státy, zvyšuje kvalitu systémů a usnadňuje dosahování hmatatelného pokroku. Tento přístup, který byl úspěšně uplatněn u projektů systému *AES, fáze 5 systému NCTS a systému ICS2*, se setkal s pozitivním ohlasem členských států i obchodníků.

Kromě toho Komise zavedla mechanismus spolupráce mezi zúčastněnými stranami od samého počátku projektů, aby posílila přípravné činnosti, předešla obtížím při rozhodování a zajistila transparentnost prostřednictvím pravidelných aktualizací projektů.

Komise rovněž pokračovala v koordinaci a monitorování programů pro každý z transevropských systémů, které vyžadují značné úsilí ze strany členských států.

Další podrobnosti o těchto opatřeních byly uvedeny v předchozí zprávě z roku 2022.

- **Pokud jde o transevropský systém ICS2**, Komise různými způsoby podporovala členské státy i hospodářské subjekty při jejich činnostech souvisejících s vývojem *verze 2 systému ICS2* a *verze 3 systému ICS2*. To zahrnovalo pořádání specializovaných webinářů, nabízení pomoci prostřednictvím často kladených otázek a koordinaci plenárních zasedání. Byly poskytnuty další pokyny, jak zabránit narušením na vnějších hranicích v důsledku zpoždění zavádění *verze 2 systému ICS2* (oddíl 4.3). Pečlivé monitorování zajišťovalo soulad projektových plánů s milníky Komise v oblasti zavádění systémů IT. A konečně byly poskytovány komunikační kampaně, on-line školení a informační listy přizpůsobené konkrétní situaci společně s dokumentací přístupnou ve veřejné knihovně platformy CIRCABC.
- **Pokud jde o transevropské systémy *fáze 5 NCTS* a *AES***, Komise pokračovala v „programu pro koordinaci vnitrostátních správ“, jehož cílem je podpořit členské státy při vývoji a zavádění jejich vnitrostátních složek. V roce 2023 byl program pro koordinaci rozšířen tak, aby ve spolupráci s členskými státy zajišťoval zprovoznění systémů u obchodníků:
  Činnosti zahrnují specializovanou asistenční službu, virtuální schůzky zaměřené na zmírňování zpoždění vývoje v členských státech, šíření aktuálních informací mezi obchodní komunitou a pravidelné podávání zpráv koordinační skupině členských států pro elektronické celnictví a skupině pro celní politiku. Od prvního čtvrtletí roku 2021 vydávala Komise čtvrtletní

konsolidované zprávy o pokroku při přechodu na nové systémy a poskytovala klíčové ukazatele výkonnosti pro včasné odhalení rizika.

- **Pokud jde o transevropský systém CCI**, Komise zřídila zvláštní tým, který řeší dotazy členských států a koordinuje testování shody.

Za třetí, Komise požádala členské státy o informace o jejich omezeních a o podpoře potřebné ke zmírnění rizik. Členské státy se prostřednictvím **průzkumu** vyjádřily, že velmi přínosná byla dvoustranná setkání na úrovni ředitelů a technický dialog s GŘ TAXUD. Jako užitečné hodnotily i odborné webináře a činnosti Komise zaměřené na sdílení informací. Některé státy navrhovaly dodatečné provozní pokyny, pomoc hospodářským subjektům a komplexní školení nad rámec současných možností.

Za čtvrté, na základě výsledků průzkumu a dvoustranných rozhovorů s členskými státy se jako důvod zpoždění často jevil nedostatek vhodných finančních prostředků. Za tímto účelem Komise v rámci Nástroje pro technickou podporu zřídila specializovanou **stěžejní iniciativu Nástroje pro technickou podporu na rok 2024** pro digitalizaci cel a daní, která se zaměřuje na provádění celního kodexu Unie v oblasti IT. V důsledku toho šest členských států předložilo návrhy na podporu celních informačních systémů. Posuzování návrhů probíhá a bude dokončeno počátkem roku 2024 s cílem zavést podporu ve druhém čtvrtletí roku 2024.

Za páté, za účelem řešení zvláštních potřeb, které mají členské státy při každodenním řízení projektů celního kodexu Unie v oblasti IT, uzavřela Komise **smlouvu s poradenskou společností**, která bude poskytovat přímou podporu v závislosti na potřebách a problémech se zpožděním, které je třeba řešit. První pilotní projekt zahrnující tři členské státy (Francii, Maltu a Řecko) byl zahájen ve 4. čtvrtletí 2023 a potrvá do 2. čtvrtletí 2024. V závislosti na výsledku by mohly být v roce 2024 zahájeny další činnosti.

V neposlední řadě Komise rovněž zahájila činnost zaměřenou na shromáždění získaných zkušeností a osvědčených postupů pro rozvoj projektů v oblasti IT. V roce 2023 byl proveden průzkum a jeho výsledky byly doplněny do pracovního dokumentu útvarů Komise. Podrobnější informace naleznete na straně 6 dokumentu přiloženého k této zprávě.

Vzhledem k tomu, že se blížíme ke konci roku 2025, byly členské státy požádány, aby dodržovaly lhůty v novém pracovním programu k celnímu kodexu Unie. Do úplného provedení celního kodexu Unie v oblasti IT zbývají už jen dva roky. V zájmu zabránění zpoždění a zajištění kontinuity provozu transevropských systémů **je nutné vyvinout mimořádné úsilí a přijmout okamžitá opatření**.

Ačkoli Komise poskytuje podporu v mnoha ohledech, jak je uvedeno výše, například úpravou lhůt v novém pracovním programu k celnímu kodexu Unie a umožněním dosažitelných lhůt, odpovědnost za vývoj a zavádění vnitrostátních složek a systémů nesou členské státy. Rozdělení rolí bylo stanoveno a dohodnuto se všemi zúčastněnými stranami od samého počátku a mělo by být respektováno po celou dobu životních cyklů projektů.

4.5 Aktuální stav v zemích procesu rozšíření

V neposlední řadě je třeba konstatovat, že při přechodu na aktualizované elektronické systémy předpokládané celním kodexem Unie a také s ohledem na nové přístupy k informačním technologiím stanovené v návrhu reformy bude třeba počítat s budoucím rozšířením EU.

Komise prozatím systematicky nesleduje pokrok kandidátských zemí při zavádění plně elektronických systémů a podle článku 278a celního kodexu Unie jim není uložena žádná oznamovací povinnost. Vývoj jejich informačních systémů podporujících jejich sladění s celními předpisy EU je však klíčovým prvkem pravidelných hodnocení prováděných EU, která měří pokrok kandidátských zemí na cestě k rozšíření a v rámci dohod o přidružení s EU.

Existují dva informační systémy, které některé z těchto zemí již používají a jiné se na to připravují:

1) NCTS jako podpůrný informační systém pro provádění ustanovení Úmluvy o společném tranzitním režimu;
2) související informační systémy pro vzájemné uznávání s programem AEO v EU.

Aktuální stav připravenosti kandidátských zemí ve vztahu k těmto dvěma informačním systémům se v jednotlivých zemích liší: Severní Makedonie, Srbsko, Turecko a Ukrajina jsou již smluvními stranami Úmluvy o společném tranzitním režimu, a proto plně využívají systém NCTS v různých fázích. Vzájemné uznávání oprávněných hospodářských subjektů s EU vyvinulo pouze Moldavsko, ačkoli Ukrajina, Gruzie a Turecko se na to připravují, a proto vyvíjejí své vnitrostátní informační systémy za tímto účelem.

Kandidátské země se budou muset na cestě k přistoupení k celnímu území EU postupně připojit k systémům celního kodexu Unie nebo tyto systémy zavést a v závislosti na plánovaném datu přistoupení mohou mít rovněž povinnost zajistit, aby jejich systémy vyhovovaly funkcím budoucího celního datového centra navrženého v balíčku reforem celní unie ze dne 17. května 2023, a připojit se k tomuto komplexnímu projektu.

V budoucnu bude třeba, aby kandidátské země v rámci svých příprav na rozšíření pravidelně podávaly zprávy, prováděly testování shody s cílem zajistit interoperabilitu mezi svými vnitrostátními systémy a systémy členských států a Komise nebo datového centra a aby EU hodnotila jejich výkonnost.

5. SHRNUTÍ TÝKAJÍCÍ SE ŘÍZENÍ A ZÁVĚRY

Provádění celního kodexu Unie v oblasti IT je společným projektem se spojeným zájmem. Všechny zúčastněné strany se k němu pevně zavázaly od samého počátku v roce 2014, kdy byl přijat první pracovní program k celnímu kodexu Unie.

V souvislosti s vypracováním této zprávy Komise pečlivě posoudila údaje, které jí zúčastněné strany poskytly v první polovině roku 2023. Ukázalo se, že pokrok v provádění celního kodexu Unie v oblasti IT je nerovnoměrný: zatímco Komise ve všech svých činnostech postupuje podle plánu, na straně členských států není celkový pokrok tak pozitivní a rozdíly mezi členskými státy se projevily více než v roce 2022.

Pokrok členských států a dopad zpoždění

Zpoždění ve vnitrostátních systémech mělo zřetelný efekt přelévání na realizaci vnitrostátních složek pro transevropské systémy, což mělo přímý dopad na ostatní členské státy a hospodářské subjekty. Některá z těchto zpoždění ohrožují lhůty stanovené v právních předpisech celního kodexu Unie, což může případně vést k: a) případům nesplnění povinnosti a b) nedostatečné realizaci úplné automatizace celních postupů a usnadnění a tím i odhadovaných přínosů pro soukromý sektor a pro ostatní členské státy, na které má dopad, neboť obě tyto strany vynaložily obrovské investice na dodržení lhůt.

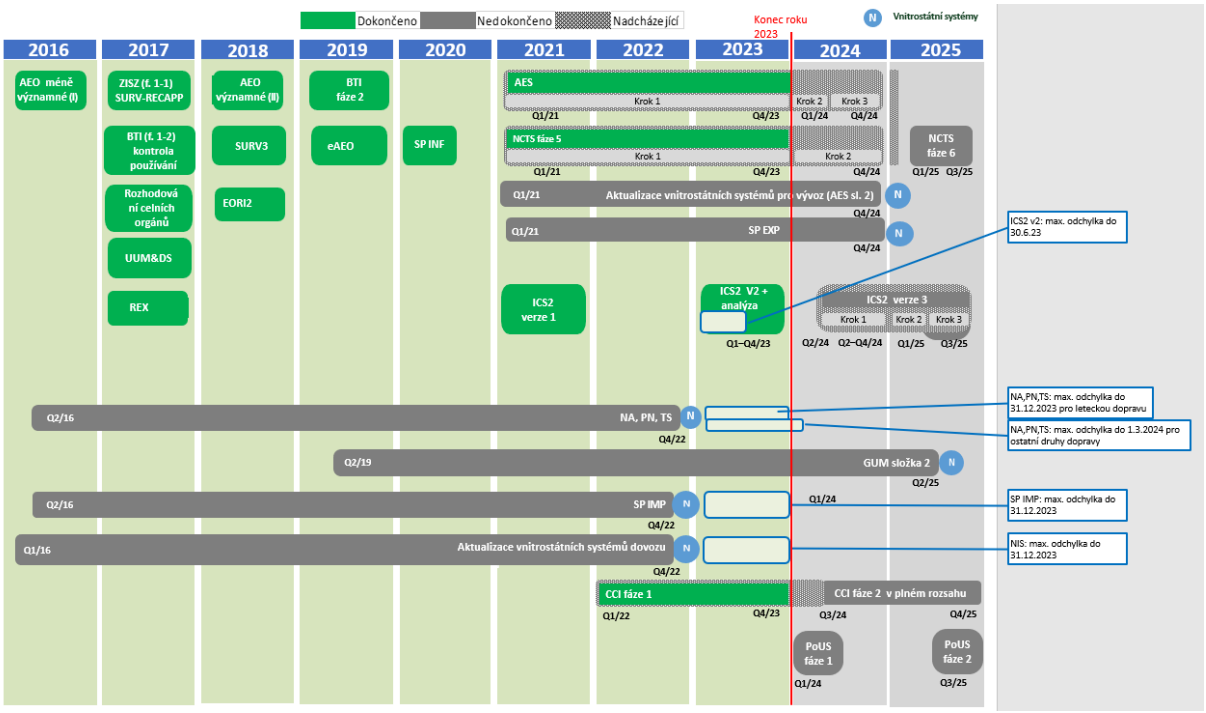
Tyto problémy byly proto posouzeny v rámci revize pracovního programu k celnímu kodexu Unie a v novém pracovním programu k celnímu kodexu Unie byl dohodnut nový přístup, který upřednostňuje základní procesy a poskytuje více času na dokončení úplné realizace projektu a komplexního přechodu u všech hospodářských subjektů, které v rámci kontaktní skupiny pro obchod rovněž upozornily na zpoždění, se kterým se potýkají.

Zatímco většina projektových činností Komise není závislá na pokroku na vnitrostátní úrovni, určité typy činností vyžadují úzkou spolupráci Komise a členských států, např. testování shody vnitrostátní složky transevropského systému. Vzhledem k tomuto souvisejícímu dopadu lze konstatovat, že zpoždění při provádění vnitrostátních složek na straně určitých členských států má dopad na celkové výsledky realizace transevropských projektů a na realizaci celního kodexu Unie jako celku.

V souladu s čl. 6 odst. 4 celního kodexu Unie lze určitým členským státům povolit odchylky pouze tehdy, pokud neovlivní výměnu informací mezi členským státem, na který se vztahuje, a dalšími členskými státy ani výměnu a uchovávání informací v ostatních členských státech pro účely uplatňování celních předpisů. Opožděné zavádění některých požadovaných systémů některými členskými státy má negativní dopad na rovné podmínky pro hospodářské subjekty v celé Unii, neboť tyto systémy mají hospodářským subjektům ve všech členských státech nabízet stejné možnosti. Vzhledem k povaze různých systémů mají navíc změny nezbytné pro sladění s požadavky celního kodexu Unie dopad i na další související nebo závislé systémy IT a některé z nich mají význam pro ochranu příjmů a boj proti nekalému a nezákonnému obchodu.

Komise vyhodnotila žádosti členských států o povolení odchylky a posoudila zpoždění v transevropských systémech. Výsledkem bylo pět rozhodnutí o povolení odchylky a revize pracovního programu k celnímu kodexu Unie v průběhu roku 2023. Současně Komise zahájila revizi MASP-C. Schválení nového MASP-C 2023 generálními řediteli v rámci skupiny pro celní politiku a přijetí nového pracovního programu k celnímu kodexu Unie Komisí dne 15. prosince 2023 poskytuje revidovaný právní a provozní rámec a nový výchozí bod pro měření pokroku u probíhajících projektů.

Nový pracovní program k celnímu kodexu Unie je nástroj, který má členské státy nasměrovat ke společné a proveditelné realizaci probíhajících projektů, přičemž ponechává větší flexibilitu pro dodržení konečných lhůt, ale přesto vyvíjí nezbytný tlak na úplné provedení pracovního programu k celnímu kodexu Unie do 31. prosince 2025. Jak je níže znázorněno zeleně, pokrok v provádění pokračuje až do roku 2025.

Obrázek 4 – Přehled plánů

Při celkovém zhodnocení pokroku členských států lze konstatovat, že **přibližně 71 % členských států, kterým byla povolena odchylka** pro vnitrostátní vstupní systémy / systémy dovozu a verzi 2 systému ICS2, by mělo dodržet lhůtu do 31. prosince 2023. Je třeba poznamenat, že probíhající zavádění se většinou týká dočasného uskladnění a aktualizace vnitrostátních systémů dovozu. Tato zpoždění mají dopad nejen na transevropské projekty, jako je centralizované celní řízení pro dovoz, ale prodlužují také přechodné období pro hospodářské subjekty a brání harmonizaci procesů a údajů.

Zpoždění aktualizace vnitrostátních systémů dovozu navíc brání předávání údajů do systému Surveillance 3. Vzhledem k jeho zásadní úloze při sledování transakcí a obchodních toků to vedlo k nepříznivým dopadům v určitých odvětvích, jako je například zemědělský trh. Funkční vnitrostátní systémy dovozu jsou navíc nezbytné pro zajištění jednotného provádění společného celního sazebníku. To znamená podporovat členské státy při posuzování rizik, pokud jde o celní předpisy, a zajistit jednotnost celních kontrol, bojovat proti obcházení opatření a sankcí, chránit Unii před nekalým a nezákonným obchodem (včetně požadavků souvisejících s mechanismem uhlíkového vyrovnání na hranicích).

Při pohledu na celkovou situaci v porovnání s novým pracovním programem k celnímu kodexu Unie lze identifikovat tři kategorie budoucího vývoje:

Přibližně 60 % členských států oznámilo, že budou schopny zavést všechny své systémy ve lhůtách pro projekty stanovených v novém pracovním programu k celnímu kodexu Unie na nadcházející dva roky. Dodržují své závazky a zdá se, že v případě částečného zpoždění jen u několika málo systémů mají k dispozici vhodné nástroje řízení, aby se mohly účinně vypořádat s případnými komplikacemi. Lhůta do roku 2025 je spojena s nízkým rizikem.

Přibližně 25–30 % členských států uvedlo, že jejich situace se od roku 2022 zhoršila. Zdá se, že zpoždění dále narůstají. Revidovaný pracovní program k celnímu kodexu Unie jim ponechává více možností, jak snížit míru nedodržení lhůt, nicméně pokud nepřijmou účinná zmírňující opatření, hrozí, že u jednoho nebo více systémů stanovené lhůty pro projekty nedodrží. Lhůta do roku 2025 je středně riziková.

Přibližně 10–15 % členských států má závažná zpoždění u většiny zbývajících systémů. Tyto členské státy se snaží svá zpoždění překonat a pravděpodobně zmeškají řadu stanovených lhůt pro projekty, a to bez ohledu na provedené intervence. Důvodem jsou problémy při zadávání veřejných zakázek, chybějící agilní řízení projektů, nedostatečně stabilní a spolehlivé plánování dodávek a přetrvávající strukturální problémy v administrativě, které zasahují téměř všechny projekty celního kodexu Unie. I s novým pracovním programem k celnímu kodexu Unie je i nadále značným problémem dosáhnout úplného provedení celního kodexu Unie v oblasti IT. Lhůta do roku 2025 je vysoce riziková.

Všechny zúčastněné strany musí soustředit své úsilí a investice do zákonných lhůt stanovených v novém pracovním programu k celnímu kodexu Unie. Pečlivé monitorování Komise na úrovni programu i na úrovni projektů bude pokračovat i v příštích dvou letech a bude podpořeno dvoustrannými a plenárními setkáními s členskými státy. V některých členských státech by mohla tento proces usnadnit nebo částečně přispět ke snížení zpoždění nedávno uzavřená smlouva s poradenskou společností, která má podpořit provádění celního kodexu Unie v oblasti IT v členských státech. Členské státy by také mohly využít podpory poskytované v rámci Nástroje pro technickou podporu na rok 2024, přinejmenším u schválených projektů. Komise postupuje vpřed společně s řadou členských států na obou těchto úrovních.

V souvislosti s tímto kumulujícím se zpožděním při provádění celního kodexu Unie členskými státy je důležité, aby Komise prozkoumala také možnost využití dalších dostupných nástrojů k řešení důsledků pro členské státy, které mají v harmonogramu provádění výrazné zpoždění.